

SZAKMAI BESZÁMOLÓ

Pályázati kiírás száma: VKK/3/2010

Program elnevezése: „Médiatudor-a tudatos fogyasztói magatartásért. Az oktatási program hatékony alkalmazásának kutatása.”

A támogatási szerződés száma: AL/2633-005/2010

Kedvezményezett neve: MediaSmart Hungary Oktatási Közhasznú Nonprofit Kft.

Szakmai felelős neve: Almási Gizella

A Program befejezésének határideje: 2011. december 31.

A beszámoló csak részeredményre vonatkozik:¹

1. Ismertesse a Program megvalósításának menetét, írja le a végrehajtás egyes lépéseit és csatolja a végrehajtás során keletkezett fontosabb dokumentumokat! Sorolja fel a Program megvalósításában közreműködőket (a Kedvezményezett részéről vagy megbízása alapján)!

A Program megvalósítása két elkülöníthető részből épült fel.

Az egyik a Médiatudor oktatási segédanyag egységeinek bemutató foglalkozás jellegű feldolgozása, mely nagymértékben tudja segíteni a pedagógusok munkáját.

A másik annak kutatása, hogy a felvett bemutató foglalkozások(bemutató órák) alapján kiderüljön mit tudnak, milyen ismereteik vannak a tanároknak a média működéséről, mit tudnak és mit értenek a média értő és kritikus használatáról, a tudatos döntési magatartás fejlesztéséről?

1.1 Mintaórák felvétele.

A Médiatudor 18 egységét, 18 bemutató foglalkozás(bemutató óra) prezentálja. Budapesten, Kazincbarcikán és Kecskeméten készültek a felvételek, a Fazekas Mihály Fővárosi Gyakorló Általános Iskolában, a Zugligeti Általános iskolában, a Lágymányosi Bárdos Lajos Kéttannyelvű Általános Iskolában, a XVIII. kerületi Ady Endre Általános Iskolába, Kazincbarcikán a Pollack Mihály Általános Iskolában és tagiskoláiban, Kecskeméten a Vásárhelyi Pál Általános Iskolában, a Szent Imre Katolikus Általános Iskola és óvodában és a Kálmán Lajos Általános Iskolában. A stáb vezetője Almási Gizella volt, vezető operatőr Andor Tamás Kiváló művész, operatőr Horváth Edina.

A felvételekkel kapcsolatos munkák során és a felvételekkel egyértelműen beigazolódott, hogy a Médiatudor oktatási program kiválóan illeszthető a tantervi tanórai foglalkozásokba, vagy nagyon praktikusán használható napközis foglalkozásokon (bár csak több lenne ebből!!!) és az osztályfőnöki órákon, ahol erre lehetőséget teremtenek. Továbbá egyértelművé vált, hogy a Médiatudor a médiaértés alapjainak kialakítása mellett a tudatos fogyasztóvá nevelés egyik nagyon is használható eszköze. A közeljövőben sokat foglalkozunk majd a bemutató foglalkozások kommunikációjával. A Médiatudorhoz regisztrált pedagógusok 2011. december 15-én Hírlevelet kaptak, melyben tájékoztattuk őket arról, hogy a bemutató órák már megtekinthetők.

1.2 Kutatás

Felmérések sokasága igazolja, hogy a gyerekek és a fiatalok idejük jelentős részét a médiával töltik. A jövő generációjáért felelősséget érző felnőttek számára vitathatatlan cél az, hogy már kisgyermekkorban kialakuljanak a kritikus média-tudatosság alapjai, hogy amit látnak-hallanak, azt képesek legyenek helyesen értelmezni.

¹ Amennyiben a szakmai beszámoló a Program valamely fázisában született részeredmény(ek) bemutatására szolgál, a beszámolót csak az adott részeredményre vonatkozóan kell értelemszerűen kitölteni.

Ebben fontos szerepet játszhat maga az iskola is, mint másodlagos szocializációs közeg, azon belül is a tanárok. A változó családi struktúrák következtében az iskolának, a pedagógusoknak még inkább hangsúlyt kell fektetniük gondoskodó szerepükre. Ahhoz azonban, hogy oktatni tudjanak, maguknak a tanároknak is médiaismeretekkel, médiaértéssel kell rendelkezniük. Kutatásunk célja első lépésben tehát a tanárok médiahasználatának, valamint médiaértésének feltárása volt. Vajon milyen mértékben használják ezeket a közkedvelt médiumokat a pedagógusok? Mennyire rendelkeznek pontos ismeretekkel a médiáról illetve annak céljával kapcsolatban?

A vizsgálat 2011. szeptember és 2011. december között zajlott.

Az első fázisban felvett mintaórák médiaértést fejlesztő hatékonyságának méréséhez előzetes felmérést tekintettünk kiindulópontnak: mit tudnak, milyen ismereteik vannak a tanároknak a média működéséről, mit tudnak és mit értenek a média értő és kritikus használatáról, a tudatos döntési magatartás fejlesztéséről?

A Programban leírt munkafázisok alapján a második fázis a kutatás előkészítését és megkezdését tartalmazta. **A második fázis első és második szakaszának sikeres lezárásáról a részjelentésben adtunk számot.**

Ezen belül az első szakaszban elvégeztük a tanárok médiaértését felmérő kérdőív kidolgozását, a pilot vizsgálat keretében történő kipróbálását, majd a második **szakaszban a tanárok médiaértésre, döntési magatartásra vonatkozó ismereteinek felmérését.**

1. fázis: A Médiatudor oktatási programcsomaghoz tanári mintaórák felvétele videóra.

2. fázis: Kérdőíves vizsgálat:

1. szakasz: A tanárok médiaértésre, döntési magatartásra vonatkozó ismereteinek felmérése.

Az első szakaszban tervezett célokat sikerrel teljesítettük.

A munka menete a következő volt:

- a. a hatékonyság méréséhez szükséges előzetes felmérést terveztünk. Ehhez szükséges volt feltárni, mit tudnak, milyen ismereteik vannak a tanároknak a média működéséről, mit tudnak, és mit értenek a média értő és kritikus használatáról, a tudatos döntési magatartás fejlesztéséről.
- b. Ebben a kutatási fázisban az erre vonatkozó ismereteket felmérő kérdőív összeállításához szükséges szakirodalmi tájékozódás után a kérdőív kidolgozásának munkáit, a módszertan pontos rögzítését végeztük el.
- c. A kidolgozott kérdőívvel próbafelvételekre kerül sor, melynek során több kérdést módosítottunk, illetve a kérdéseket kiegészítettük.
- d. Ezután a szükséges változtatások után a kérdőívet végleges formába öntöttük.

A vizsgálat résztvevői; a minta , a módszer jellemzői; a vizsgálat lebonyolítása:

A kutatás ezen szakaszában 111 tanár vett részt: 15 férfi és 96 nő. A vizsgálati alanyok átlag életkora: 42, 15 év (s=9,41).

Vizsgálatunkban törekedtünk arra, hogy eltérő földrajzi-, településszerkezetű- és szocio-ökonómiai háttérű iskolákat vonjunk be. Összesen 8 iskola vett részt a kutatásban: hat általános iskola és két középiskola.

Az első általános iskola egy vidéki kisváros iskolája volt, ahova nagyon sok kisebbségi és hátrányos helyzetű tanuló jár. Itt összesen 12 nő tanár töltötte ki a tesztet, közülük 6 fő vett részt a fókuszcsoportban és nézte meg a videót. Átlag életkoruk 42,5 év (s=9,05) volt.

A második általános iskola egy fővárosi általános iskola volt, ahol szintén sok hátrányos helyzetű és kisebbségi gyermek tanul. Itt 10 női tanár töltötte ki a kérdőívet, és itt szintén hatan vettek részt a fókuszcsoportos szakaszban is. Átlag életkoruk: 45,6 év (s=8, 4).

A harmadik általános iskola egy fővárosi kéttannyelvű iskola volt, ahol interaktív táblákat is alkalmaznak az oktatásban, és többször tartottak már médiával és annak ártaimaival kapcsolatos előadást. Itt 14 tanár vett részt kutatásunkban: 3 férfi és 11 nő. Közülük hatan vettek részt a fókuszcsoportban: 3 férfi és 3 nő. Átlag életkoruk: 41,79 év (s=9,55).

A negyedik általános iskola egy vidéki nagyvárosi iskola. Innen 5 női tanár vett részt kutatásunkban, akik mindannyian megnézték az oktató filmeket is. Átlag életkoruk: 30,3 év (s=1,92).

Az ötödik általános iskola egy gyógypedagógiai bennlakásos iskola, ahonnan 1 férfi és 21 nő vett rész vizsgálatunkban, és akik közül tizenöten nézték meg a videót. A vizsgálati alanyok átlag életkora itt: 44,91 év (s=9,47).

Az utolsó általános iskola szintén egy gyógypedagógiai iskola volt: itt 9 nő töltötte ki a kérdőívet, és közülük hárman vettek részt a fókuszcsoportos vizsgálatban is. Átlag életkoruk: 38 év (s=8,79).

A középiskolák közül az egyik egy vidéki nagyvárosi egészségügyi szakközépiskola volt. Innen 4 női tanár vállalkozott a kutatásban való részvételre, akik mindannyian végig nézték az oktató filmet is. Átlag életkorunk 45,75 év (s=1,13) volt.

Végül az utolsó vidéki nagyvárosi középiskolából 24 női és 11 férfi vizsgálati alanyunk volt. Közülük öten vettek részt a második fordulóban is. Átlag életkoruk: 41,83 év (s=9,25).

A vizsgálatban való részvétel önkéntes volt. Először az igazgatókat felkeresve kértünk engedélyt a kutatás lebonyolítására. A kérdőívek előtt tájékoztattuk a tanárokat, hogy egy pszichológiai felmérésben vesznek részt, ahol a tanárok médiaértését, médiaszokásait valamint a média általuk észlelt gyerekekre gyakorolt hatását vizsgáljuk. A vizsgálati alanyokat biztosítottuk, hogy a kutatásban való részvétel teljesen anonim, válaszaikat csak összesített statisztikai formátumban jelenítjük meg. A két időpontban felvett kérdőívek összepárosításához valamint az anonimitás biztosításához a tanároktól jeligét kértünk.

A módszer:

A kérdőív egy általunk összeállított mérőeljárás volt, mellyel mérni kívántuk a tanárok média használatát, média értését, a médiaértéssel kapcsolatos vélekedéseit valamint azt, hogy mit gondolnak a média gyermekekre gyakorolt hatásáról. A kérdőív első felében a tanárok általános adataira kérdeztünk rá: nemükre, korukra, valamint arra, hogy hány éve tanítanak, alsó vagy felső tagozaton és hogy milyen tantárgyakat oktatnak.

Ezt követte a tanárok médiahasználatával kapcsolatos kérdéssor: jelölniük kellett, milyen médiaeszközökkel rendelkeznek, ezeket milyen célból használják, és naponta mennyi időt töltenek velük. A kérdőív következő részében 9 médiaértéssel kapcsolatos kérdéscsoport következett: az itemek többszörös feleletválasztós kérdések voltak, egy kérdésre a vizsgálati személyek több választ is jelölhettek. A kérdések között voltak melyekre egy helyes választ adhattak, valamelyikre azonban többet is. . A kérdések a TV csatornák, az egyes műsorok, és az egyes médiumok működésének céljára, a média gazdasági működésének ismeretére, a médiatartalmak realitására, a hitelesség kérdésére, médiaértés tartalmának, fogalmának ismeretére vonatkoztak. Kérdések tettünk fel továbbá a médiaismeretek iskolai oktatásának és szükségességének megítélésére vonatkozóan, valamint kíváncsiak voltunk a tanárok véleményére tekintetben is , milyen hatást gyakorol a média a gyerekekre . A médiaértéssel kapcsolatos pontszámaikat a jó valamint rossz válaszaik összesített száma adta ki.

A kérdőívet egy nyílt kérdés zárta: pár mondatban meg kellett fogalmazniuk, hogy szerintük mit jelent a médiaértés fogalma.

3.fázis: Fókuszcsoportos vizsgálat:

. **A vizsgálat 3. fázisában**, a fókuszcsoportos vizsgálatban összesen 50 tanár vett részt: 45 nő és 5 férfi. Mindazokkal, akik vállalták, hogy a fókuszcsoportos fázisban is részt vesznek, egy héttel később találkoztunk.

Ekkor először levetítettük számukra a mintaórát, majd ezt követően röviden bemutattuk nekik a Médiatudor csomagot, és levetítettünk 1-1 rövid oktatófilmet a csomaghoz tartozó DVD-ről. A megtekintést beszélgetéssel folytattuk: a kérdőív kérdéseit valamint a médiaértés fogalmát jártuk körül olyan témák mentén, amelyek a kutatás során felmerültek, azonban a kérdőív nem adott lehetőséget mérésére. A második alkalom csoportonként 2 órát vett igénybe.

4.fázis: A kérdőívek kitöltése:

A mintaórák levetítése és a fókuszcsoportos megbeszélés után a kísérleti alanyok ismét kitöltötték a kérdőívet..

2. Részletesen ismertesse és értékelje a Program eredményeit!

- szakmailag / tudományos szempontból
- a pályázati célkitűzésekkel összefüggésben
- újszerűség bemutatása
- a továbbfejlesztés lehetőségei (pl. Program kiterjesztése, további kutatás, módosítás szükségessége)
- az eredmények hasznosításának lehetőségei

A pályázat és a Médiatudor projekt életében is óriási eredmény a tananyag egységeinek videóra rögzítése és az ehhez kapcsolódó kutatás. Újszerűsége nem megkérdőjelezhető. Egyedisége abban van, hogy az érintett korosztálynak médiaértéssel kapcsolatos, tudatos fogyasztóvá neveléssel kapcsolatos anyaga más nem létezik. Lényeges, hogy a pedagógusok képzését segítjük az elkészült anyagokkal. Ahogy azt a kutatás is mutatja, e téren nagyon sok a tennivaló. Bármilyen fogékony a pedagógus az újra, bármennyi energiát is fordít arra, ha nem képezték a szakterületre, számos nehézség, akadály gördül eléje.

A kutatás eredménye:

Kérdésfeltevések, melyekre választ kaptunk az eredmények alapján:

- **Milyen a tanárok médiaértése?**

A tanárok átlagosan a 11 helyes válasz közül közel 7 választ jelölnek be jól, és habár szignifikánsan több helyes választ adtak, mint helytelen, a helytelen válaszok száma is meglehetősen magasnak bizonyult: 5,27. Ezek tekintetében az iskolák között nem volt szignifikáns eltérés. Mindezekből megfigyelhetjük, hogy a pedagógusok médiaértésénél a helyes válaszoknak alig több mint felét jelölték be helyesen, míg a helytelen válaszok száma nem sokkal maradt el a helyes válaszok számától (bár a különbség szignifikáns volt). Jellemző hibák voltak. Volt olyan pedagógus is, aki szerint a reklámokban szereplő családok valóban családtagok. Fontos megjegyezni, hogy a legtöbb helytelen megítélés a napjainkban megjelenő és népszerűvé váló produktumok között jelent meg: a közösségi portálok és tehetségkutató műsorok esetén. Elképzelhető, hogy a pedagógusok a média általános céljával némileg tisztában vannak, de az új produktumokat illetően még mindig téves elképzeléseik vannak. Mindezek alapján elmondhatjuk, hogy a tanárok médiaértése nem a

legmegfelelőbb, és habár több helyes, mint helytelen választ adnak, a helyes válaszok mellett, nagyon sokszor téves ismereteket is bejelölnek. A hatás még inkább erősebb lehet, ha a kérdőív szerkezetéből indulunk ki: mérőeszközünk többszörös feleletválasztós teszt volt, amelyben a pedagógusok számára fel voltak kínálva mind a helyes, mind a helytelen válaszok is.

Helyes válaszok száma: 6,95 (s=1,44)

a helytelen válaszok száma : 5,27 (s=2,78)

- **Van-e különbség az egyes iskolák tanárainak médiaértése között?**

Egy szempontos ANOVA: iskolák között nincs eltérés ($F=1,499$ $p>,05$) ($F=0,912$ $p>,05$)

- **Változik-e a tanárok médiaértése az oktatófilmek levetítése és a fókuszcsoportos beszélgetés után?**

Annak eldöntésére, hogy van-e különbség az oktatófilmek megtekintése előtti és utáni tanári médiaértés között, páros t-próbát alkalmaztunk, az összes válasz figyelembevételével.

		Átlag	Szórás
összes helyes	videó előtt	7,1	1,69
	videó után	7,56	1,5
összes helytelen	videó előtt	5,18	3,01
	videó után	4,82	3,06

A filmek levetítése után a helyes válaszok száma nőtt, a tanárok szignifikánsan több helyes választ adtak (habár ez a felelet szám még mindig elmaradt a kívánatostól). Az eredmények mindenképp arra engednek következtetni, hogy szükség van a tanárok médiaértésének és médiaismeretének képzésére, és a mintaórák megtekintése ebben is hatásosnak bizonyult.

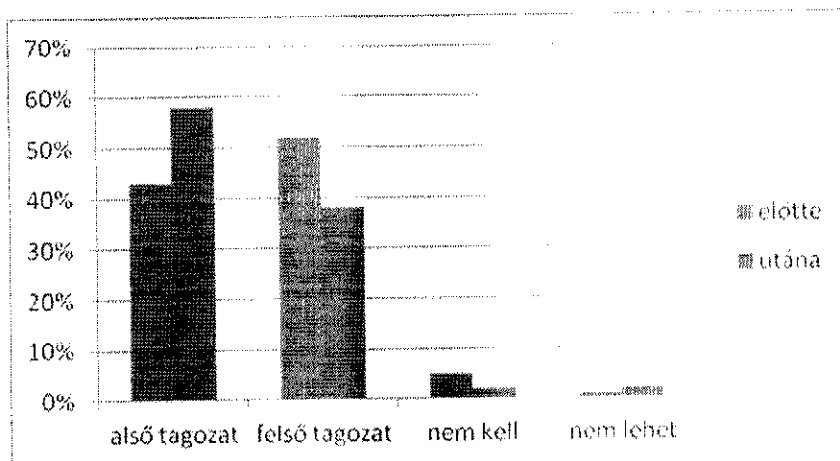
- **Mennyire tartják szükségesnek a tanárok a médiaértés oktatását a fiataloknak?**

Habár a tanárok nagy része eredményeink szerint elismerte a médiáról való tanulás szükségességét az iskolában, nagyobb arányban gondolták úgy, hogy azt csak felsőbb tagozatban kéne oktatni.

- **Változik-e ezen nézetük a videó film levetítése után?**

Ez az arány a videó hatására megcserélődött: a tanárok nagyobb számban gondolták már úgy, hogy a médiaismereteket már alsó tagozatban el kéne kezdeni oktatni a tanulók számára.

A média oktatásának szükségessége videó nézés előtt és után

- **Mit gondolnak a tanárok a média gyerekekre gyakorolt pozitív hatásáról?**

A pedagógusok jelentős része a médiával kapcsolatban inkább negatív, mint pozitív hatásokat írtak: a pozitív hatások résznél többen is megfogalmazták, hogy szerintük a média inkább káros hatást gyakorolt a fiatalokra. Pozitív hatásként leginkább azt említették, hogy általuk a gyermekek új információhoz és kapcsolatokhoz juthatnak. Magas százalékban említették még: tanulnak belőle, szórakozik vele.

- **Változik-e ezen nézet a videó film levetítése után?**

A filmek hatására ezek az arányok megmaradtak, csupán erősségük csökkent, de az új ismeretek szerzése-válasz százalékos előfordulása megnőtt.

- **Mit gondolnak a tanárok a média gyerekekre gyakorolt negatív hatásáról?**

A tanárok a következő negatív hatásokat említették leggyakrabban: túl sok időt töltenek vele, korának nem megfelelő tartalomhoz jutnak hozzá, elvonja az idejüket a valós kapcsolatok kialakításától. Legkisebb arányban azt említették, hogy a média hatására a gyermekek zárkózottabbak lesznek.

- **Változik-e ezen nézetük a videó film levetítése után?**

Meglepő módon a filmek levetítése után a negatív hatások aránya is csökkent. Ez alól kivétel volt: koruknak nem megfelelő tartalomhoz jutnak hozzá, elvonják az időt

valódi kapcsolatok kialakításáról valamint egy idő után nem tudnak differenciálni valódi és hamis, ál-tartalmak között.

3. Sorolja fel, és mellékelten csatolja a Programmal (annak eredményeivel) összefüggésben született tanulmányokat, kiadványokat, publikációkat, előadásokat, stb.! A Program végrehajtása mennyiben segítette a Programban résztvevők tudományos előmenetelét?

4. Mutassa be, a Program megvalósítása mennyiben felel meg az eredeti szakmai tervnek (ütemezés, eredmények, esetleges eltérések indokai, különös tekintettel a támogatási szerződés módosítása nélkül végrehajtottakra)!

Az elvégzett munka a szakmai ütemterv menete szerint történt.

A 18 bemutató óra felvétele terv szerint megtörtént. Az órákat a programhoz regisztrált és regisztráló pedagógusok 2011. december 15-ike óta a www.mediatudor.hu oldalon megtekinthetik.

A kutatási tevékenységek tervezett első és fontos szakasza a módszertani kidolgozás, a kérdőív összeállítása volt. Jelentős szervezőmunkával sikerült eltérő arculatú és háttérű iskolákat bevonni a kutatásba, és a kérdőívek felvételének körülményeit optimalizálva a a második szakasz szerint tervezett felvétel megtörtént. A munka további menete is a tervezettnak megfelelően valósult meg: jelentős létszámú pedagógus bevonásával fókuszcsoportos keretek között kerültek levetítésre az oktatófilmek, majd a megbeszélést követően a kérdőívek újbóli felvétele is megtörtént.

Az eredmények kiértékelése és összefoglaló elemzésével a kutatás sikeresen zárult.

A vizsgálat eredményei alapján levonható konklúzió:

- **Az oktatófilmek kedvező hatását igazoltuk.**

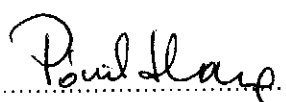
Az előzetes felmérésben a tanárok médiaértésének vizsgálata számos hibás vélekedést tárt fel, de az oktatófilm megtekintése és megbeszélése után a médiaértésre vonatkozó ismereteik javultak. A filmek és a feldolgozás kedvező hatása abban is mérhető volt, hogyan vélekednek a tanárok a médiaoktatás szükségességéről és a média gyerekekre gyakorolt hatásáról

- a tanárok körében mért, a médiára vonatkozó ismeretek - **iskolatípustól független** - hiányosságai egyúttal arra hívják fel a figyelmet, hogy feltétlenül **szükség van a médiismeretek fejlesztésére képzés és továbbképzés formájában a tanító- és tanárképzés minden szintjén.**

5. Amennyiben rendelkezésre áll, csatolja a Program résztvevői / célcsoportja által készített értékelést!

Kelt: 2012. 01. 24.

Szakmai felelős aláírása

MediaSmart Hungary
Közhasznú Nonprofit Képzési és
Felelősségű Társaság
1029 Budapest, Tamara u. 2.
Adószám: 22304261-2-11
Bsz.sz.: 11705008-20092009
Közvetményezett (képviselőjének
cégszerű) aláírása